

Regionstyrelsen

Yttrande över departementspromemorian Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården (Ds 2025:17)**Regionledningskontorets förslag till beslut**

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Socialdepartementet över departementspromemorian Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården (Ds 2025:17).
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Socialdepartementet har remitterat departementspromemorian *Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården* (Ds 2025:17) till Region Stockholm för yttrande. Utredaren har haft i uppdrag att analysera och lämna förslag som bland annat ger IVO förbättrade möjligheter att förhindra etablering av oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården. I promemorian föreslås ändringar i patientsäkerhetslagen (2010:659) och patientsäkerhetsförordningen (2010:1369) som innebär dels att IVO ges nya tillsynsverktyg i form av möjlighet att ta ut sanktionsavgift eller förbjuda en verksamhet för vilken anmälningsskyldigheten inte har fullgjorts, dels att vårdgivare får en utökad anmälningsskyldighet till IVO med uppgift om verksamhetschefens person- eller samordningsnummer, samt att vårdgivarregistret ska få innehålla den uppgiften. Utredningen föreslår även att det i nya bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) införs en underrättelseskyldighet för regioner och kommuner för att möjliggöra för IVO att på ett mer effektivt sätt identifiera och agera mot de aktörer som inte har förmåga eller intention att bedriva en god och säker vård.

Region Stockholm välkomnar alla initiativ som, såväl direkt som indirekt, kan underlätta det viktiga arbetet med att förebygga, upptäcka och stoppa

oegentligheter och välfärdsbrottslighet och ser därför positivt på utredningen och de förslag som lämnas däri.

Region Stockholm tillstyrker de av utredningen lämnade förslagen som avser nya tillsynsverktyg för IVO samt ökad anmälningsskyldighet för vårdgivare och bedömer att åtgärderna kan ha viss positiv effekt på bland annat tillförlitligheten av vårdgivarregistret. Regionen noterar även att det i utredningen framkommit exempel på brister i IVO:s registerhållning och framhåller att det vore angeläget med en genomgripande översyn av denna.

Region Stockholm tillstyrker även utredningens förslag om att det i nya bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) införs en underrättelseskyldighet för regioner och kommuner mot IVO. Regionen anser att den föreslagna åtgärden är ett välkommet steg på vägen mot ökad och nödvändig samverkan mellan regionerna och IVO i kampen mot att bekämpa välfärdsbrottsligheten. Region Stockholm betonar dock vikten av att även regionernas (och kommunernas) möjligheter att ta del av motsvarande uppgifter från IVO utreds närmare eftersom en sådan informationsdelning skulle stärka regionernas möjligheter att både förhindra och agera mot oseriösa och kriminella vårdgivare.

Vad gäller utformningen av den föreslagna underrättelseskyldigheten konstaterar Region Stockholm att den endast kommer att omfatta aktörer som har tecknat avtal med regionen enligt hälso- och sjukvårdslagen. Detta innebär att aktörer som visserligen inte har avtal med regionen, men där regionen ändå är finansiellt engagerad – till exempel genom ersättning eller annan offentlig finansiering – helt exkluderas, trots att regionen, även i dessa fall, har ett berättigat behov av uppföljning. Exempel på sådana aktörer är de läkare och fysioterapeuter som är verksamma inom systemet med nationella taxan. Ett annat exempel är aktörer som på olika sätt är verksamma inom förmånssystemet för läkemedel. Region Stockholm vill understryka att regionen bedriver ett aktivt arbete med att följa upp aktörer även inom dessa områden och att det vid flera sådana granskningar har upptäckts oegentligheter som lett till rättsliga åtgärder. Detta visar i sig på att det finns ett stort värde i att låta underrättelseskyldigheten även omfatta sådana aktörer. Mot denna bakgrund anser därför Region Stockholm att utredningen borde övervägt en mindre snäv avgränsning än den som nu föreslås, det vill säga inte låtit frågan om avtalsrelation med regionen vara avgörande för om en aktör ska omfattas av skyldigheten eller inte.

Bakgrund

Socialdepartementet har remitterat departementspromemorian *Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården* (Ds 2025:17) till Region Stockholm för yttrande.

Sjukvårdsministern beslutade den 2 oktober 2024 att ge en utredare i uppdrag att biträda Socialdepartementet med att utreda förbättrade förutsättningar för IVO att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården (S 2024:E).

Uppdraget avsåg att analysera och lämna förslag som ger IVO möjlighet att ta ut en sanktionsavgift, eller förbjuda en verksamhet inom hälso- och sjukvården, både interimistiskt och slutgiltigt, för vilken anmälningsplikten enligt patientsäkerhetslagen inte har fullgjorts. Uppdraget avsåg vidare att analysera och bedöma om det i samband med en anmälan av verksamhet enligt patientsäkerhetslagen bör lämnas ytterligare uppgifter, och i så fall vilka, i syfte att förbättra förutsättningarna för IVO att förhindra etablering av oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården, inklusive att bedöma om skyldigheten att anmäla förändringar eller flytt av verksamheter enligt patientsäkerhetslagen bör skärpas. Uppdraget avsåg slutligen att analysera och ta ställning till om det bör införas en skyldighet för regioner och kommuner att underrätta IVO när de på grund av oegentligheter eller brister i vårdens utförande inleder granskning, säger upp, häver eller inte förlänger avtal som slutits med en verksamhetsutövare.

Utredningen föreslår att det i nya bestämmelser i patientsäkerhetslagen ska införas möjlighet för IVO att ta ut sanktionsavgift eller förbjuda en verksamhet för vilken anmäningsskyldigheten inte har fullgjorts. Förslagen, som innebär nya tillsynsverktyg för IVO, förväntas enligt utredningen bidra till syftet att tillse att vårdgivarregistret är heltäckande, tillförlitligt och uppdaterat, vilket i sin tur bedöms avgörande för att IVO ska kunna utöva en ändamålsenlig tillsyn. Utredningen föreslår vidare att det genom ändringar i patientsäkerhetsförordningen ska ske en utökning av anmäningsskyldigheten till IVO, med uppgift om verksamhetschefens person- eller samordningsnummer samt att vårdgivarregistret ska få innehålla den uppgiften. Utredningen föreslår slutligen att det i nya bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen införs en underrättelseskyldighet för regioner och kommuner för att möjliggöra för IVO att på ett mer effektivt sätt identifiera och agera mot de aktörer som inte har förmåga eller intention att bedriva en god och säker vård.

Enligt de föreslagna bestämmelserna i hälso- och sjukvårdslagen ska regioner och kommuner underrätta IVO om det finns anledning att anta att en privat vårdgivares verksamhet, som bedrivs genom avtal enligt 15 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen, på grund av oegentligheter eller brister i vårdens utförande inte uppfyller kraven på en god vård. Av underrättelsen ska det framgå vilka omständigheter som ligger till grund för antagandet om att kraven på en god vård inte är uppfyllda samt andra uppgifter som kan antas vara av betydelse för IVO:s handläggning.

Utredningen föreslår att samtliga föreslagna författningsändringar ska träda i kraft den 1 juli 2026.

Ärendet har beretts i samråd med Region Stockholms hälso- och sjukvårdsförvaltning.

Region Stockholms yttrande

Region Stockholm bedriver ett intensivt arbete med att förebygga, upptäcka och stoppa oegentligheter och välfärdsbrottslighet och välkomnar därför alla initiativ som, såväl direkt som indirekt, kan underlätta detta viktiga arbete. Även om utredningen primärt tar sikte på att ge IVO ökade förutsättningar att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården så bedöms de av utredningen lämnade förslagen även bidra till att stärka regionens arbete på området, vilket regionen förstår är mycket positiv till. Regionen vill dessutom understryka att det är genom att stärka samhällets gemensamma förmåga att identifiera och agera mot oseriösa och kriminella aktörer som man skapar de bästa förutsättningarna för att upprätthålla ett fungerande välfärdssystem fritt från oegentligheter och välfärdsbrottslighet.

Region Stockholm tillstyrker utredningens förslag om att det i patientsäkerhetslagen införs bestämmelser som möjliggör för IVO att ta ut en sanktionsavgift eller förbjuda verksamhet för vilket anmälningsskyldigheten inte har fullgjorts. Region Stockholm tillstyrker även utredningens förslag att det i patientsäkerhetsförordningen införs bestämmelser som innebär att anmälningsskyldigheten till IVO ska utökas med verksamhetschefens person- eller samordningsnummer samt att vårdgivarregistret ska få innehålla den uppgiften.

Region Stockholm delar utredningens slutsats om att ett heltäckande, tillförlitligt och uppdaterat vårdgivarregister är en förutsättning för att IVO ska kunna utöva en ändamålsenlig tillsyn, men vill tillägga att förbättringar

av vårdgivarregistret också är till nytta för samtliga aktörer, däribland regionerna, som arbetar för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården. För att nå det eftersträlvade målet med ett förbättrat vårdgivarregister kan förslaget med nya tillsynsverktyg för IVO ha viss positiv effekt genom att skapa ett ytterligare incitament för vårdgivare som idag underlåter att fullgöra sin anmälningsskyldighet att fullgöra denna skyldighet, något som Region Stockholm ser positivt på. Även förslaget om att utöka anmälningsskyldigheten till IVO med ytterligare uppgifter ser regionen positivt på. Region Stockholm vill dock lyfta den problematik som framkommer i utredningen rörande brister i IVO:s registerhållning. Av utredningen framgår som exempel att IVO – vid kännedom om ett ändrat förhållande som inte har anmälts av vårdgivaren själv – inte har möjlighet att på eget initiativ lägga in eller ändra uppgifter i vårdgivarregistret (s. 57). Vidare framgår att IVO har saknat möjlighet att till utredningen ta fram uppgift om hur stor andel av uppgifterna i vårdgivarregistret som idag är inaktuella. Enligt Region Stockholm inger dessa exempel på brister betänkligheter kring vårdgivarregistrets tillförlitlighet och är problem som utredningens här lämnade förslag knappast kommer att lösa. Det är mot den bakgrunden angeläget att det snarast tillsätts en genomgripande översyn av IVO:s registerhållning och hur denna kan stärkas i syfte att skapa ett heltäckande, tillförlitligt och uppdaterat vårdgivarregister.

Region Stockholm tillstyrker utredningens förslag om att det i nya bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen införs en underrättelseskyldighet för regioner och kommuner mot IVO under vissa förutsättningar.

Region Stockholm välkomnar initiativet och bedömer att det är ett steg i rätt riktning mot ökad och nödvändig samverkan mellan regionerna och IVO i kampen mot att bekämpa välfärdsbrottsligheten. Förslaget kan förväntas bidra till IVO:s möjligheter att bedriva en effektiv tillsyn och därmed också till att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården. Region Stockholm vill dock framhålla att det är angeläget att även regionernas (och kommunernas) möjligheter att ta del av motsvarande uppgifter från IVO utreds närmare (se exempelvis till utredningen lämnade önskemål om återrapporteringsskyldighet för IVO till andra regioner och kommuner). En ökad tillgång till sådana uppgifter skulle stärka regionernas möjligheter att både förhindra och agera mot sådana oseriösa och kriminella aktörer som är, eller har ansökt om att vara, verksamma under regionernas huvudmannaskap.

Vad gäller utformningen av lagförslaget konstaterar Region Stockholm att den föreslagna underrättelseskyldigheten endast kommer att omfatta aktörer som har tecknat avtal med regionen enligt hälso- och sjukvårdslagen. Detta innebär att aktörer som visserligen inte har avtal med regionen, men där regionen ändå är finansiellt engagerad – till exempel genom ersättning eller annan offentlig finansiering – helt exkluderas, trots att regionen, även i dessa fall, har ett berättigat behov av uppföljning. Exempel på sådana aktörer – som utredningen också nämner – är de läkare och fysioterapeuter som är verksamma inom systemet med nationella taxan och som grundar sin rätt till ersättning från regionen på särskild lagstiftning. Ett annat exempel är aktörer som på olika sätt är verksamma inom förmånssystemet för läkemedel, där regionen har kostnadsansvaret. Region Stockholm vill understryka att regionen bedriver ett aktivt arbete med att följa upp aktörer även inom dessa områden och att det vid flera granskningar har upptäckts oegentligheter som lett till rättsliga åtgärder. Detta visar i sig på att det finns ett stort värde i att låta underrättelseskyldigheten även omfatta sådana aktörer. Utredningens farhåga att en sådan utvidgning av underrättelseskyldighetens omfattning skulle leda till mer skönsmåssiga underrättelser saknar enligt regionens bedömning tillräckligt stöd.

Mot denna bakgrund anser därför Region Stockholm att utredningen borde övervägt en mindre snäv avgränsning än den som nu föreslås, det vill säga inte låtit frågan om avtalsrelation med regionen vara avgörande för om en aktör ska omfattas av skyldigheten eller inte. I den fortsatta beredningen av lagförslaget kan det vara värdefullt att studera den underrättelseskyldighet mot IVO som föreslås inom tandvården (se delbetänkandet SOU 2023:82 *Ökad kontroll över tandvårdssektorn*). Till skillnad från det nu aktuella förslaget omfattar tandvårdsutredningens underrättelseskyldighet (i den utredningen benämnd anmälningsskyldighet) även aktörer som inte har något avtalsförhållande med regionen. Jämförelsen blir särskilt relevant eftersom det även inom tandvården – exempelvis inom den s.k. nödvändiga tandvården – finns aktörer som är föremål för uppföljning av regionen utan att det föreligger ett avtalsförhållande.

Ekonomiska konsekvenser

Utredningens föreslagna förändringar bedöms medföra ökad administration och därigenom kostnader då fler uppgifter kommer att behöva lämnas ut till annan myndighet. Även informations- och utbildningsinsatser kommer att behöva genomföras.

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2025-08-11

RS 2025-0668

Emma Lennartsson
RegiondirektörKatarina Back
Chefsjurist**Beslutsunderlag**

1. Sammanfattning av departementspromemorian Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården (Ds 2025:17)

Beslutsexpediering

1. Socialdepartementet

Godkänd av Emma Lennartsson, 2025-08-11

Regionstyrelsen

Yttrande över departementspromemorian Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården (Ds 2025:17)

Föredragande regionråd: Aida Hadžialić

Ärendebeskrivning

Socialdepartementet har remitterat departementspromemorian *Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården* (Ds 2025:17) till Region Stockholm för yttrande.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Socialdepartementet över departementspromemorian *Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården* (Ds 2025:17).
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Regionrådsberedningens motivering

Alla goda krafter behöver samlas för att motverka kriminalitet och oseriösa aktörer inom hälso- och sjukvården. Den absoluta merparten av alla vårdgivare och deras medarbetare gör varje dag viktiga insatser för invånarnas liv och hälsa. I de fall så inte sker krävs kraftfulla åtgärder för att stänga ute, följa upp och säga upp de som missköter sig eller skor sig på det gemensamma. Tydliga och schyssta spelregler gynnar de som gör rätt för sig, oavsett driftsform.

Utredningen innehåller många viktiga åtgärder som syftar till att stärka IVO:s roll samt motverka oseriösa och kriminella aktörer, exempelvis fler analysverktyg samt underrättelseskyldighet för regioner och kommuner mot IVO. Detta är i linje med det arbete som redan pågår sedan flera år tillbaka inom Region Stockholm, inte minst på den funktion som hälso- och sjukvårdsnämnden har inrättat för att stävja fusk och välfärdsbrottslighet. Samverkan är avgörande för att motverka oseriösa aktörer och välfärdsbrottslighet. Utredningen skulle behöva innehålla förslag som

tydliggör regioner och kommuners möjligheter att ta del av information från IVO. Detta myndighetsövergripande arbete behöver tydliggöras och IVO behöver arbeta mer i samklang med regionen som beställare. Informationsdelning är vital del i att motverka oseriösa aktörer och välfärdsbrottslighet.

Som regionledningskontoret skriver behövs även ytterligare åtgärder för att motverka oseriösa och kriminella aktörer som regionerna inte har avtalsrelationer med enligt hälso- och sjukvårdslagen. Utredningen missar exempelvis de aktörer som har en avtalsrelation med regionen inom den nationella taxan, förmånssystemet för läkemedel eller tandvård. Detta är problematiskt eftersom uppmärksammade fall som framkommit de senaste åren när det gäller fusk och kriminalitet gällt vårdgivare inom lagstiftning kopplat till den nationella taxan. Regionen bedriver ett aktivt arbete med att följa upp aktörer även inom dessa områden och det har även vid sådana granskningar upptäckts oegentligheter som lett till rättsliga åtgärder. Detta visar i sig på att det finns ett stort värde i att låta underrättelseskyldigheten omfatta alla aktörer, även de som inte har avtal med regionen enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Beslutsunderlag

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
2. Sammanfattning av departementspromemorian Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården (Ds 2025:17)

Aida Hadžialić